

ਬਿਨਾਂ ਮੁਕਾਬਲਾ ?

ਗੁਜਰਾਤ ਦੀਆਂ ਲੋਕਲ ਬਾਡੀਜ਼ ਚੋਣਾਂ ਵਿੱਚ 700 ਤੋਂ ਵੱਧ 'ਬਿਨਾਂ ਮੁਕਾਬਲਾ' ਜਿੱਤਾਂ ਨੂੰ ਸੱਤਾਧਾਰੀ ਭਾਜਪਾ ਦੀ ਪ੍ਰਸਿੱਧੀ ਦੇ ਸੰਕੇਤ ਵਜੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਪਰ ਇੱਥੇ ਇਹ ਸਵਾਲ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਇੰਨੀਆਂ ਸੀਟਾਂ 'ਤੇ ਕੋਈ ਮੁਕਾਬਲਾ ਹੀ ਨਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਚੋਣਾਂ ਦਾ ਅਰਥ ਕੀ ਰਹਿ ਜਾਂਦਾ ਹੈ? 15 ਨਗਰ ਨਿਗਮਾਂ, 84 ਨਗਰ ਪਾਲਿਕਾਵਾਂ, 34 ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪੰਚਾਇਤਾਂ ਅਤੇ 260 ਤਾਲੁਕਾ ਪੰਚਾਇਤਾਂ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਹੋਣੀਆਂ ਹਨ ਤੇ ਰਾਜ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੇ ਨਾਮਜ਼ਦਗੀਆਂ ਵਾਪਸ ਲੈਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਲੱਗਭੱਗ 730 ਸੀਟਾਂ 'ਤੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਮੁਕਾਬਲਾ ਜੇਤੂ ਐਲਾਨ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਬਾਕੀ ਸੀਟਾਂ 'ਤੇ 26 ਅਪ੍ਰੈਲ ਨੂੰ ਵੋਟਿੰਗ ਹੋਵੇਗੀ, ਜਿਸ ਦੀ ਗਿਣਤੀ 28 ਅਪ੍ਰੈਲ ਨੂੰ ਹੋਵੇਗੀ।

ਜਦੋਂ ਵਿਰੋਧੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਉਮੀਦਵਾਰ ਪਿੱਛੇ ਹਟ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਇਹ ਇੱਕ ਫ਼ੁੰਘੀ ਚਿੰਤਾ ਬਣ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਪਹਿਲਾਂ ਇੱਕ ਬਰਾਬਰੀ ਦਾ ਮੈਦਾਨ ਮੌਜੂਦ ਸੀ ਅਤੇ ਕੀ ਅਰਥਪੂਰਨ ਮੁਕਾਬਲੇ ਨੂੰ ਕਦੇ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਆਕਾਰ ਲੈਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਭੂਮੀ ਪ੍ਰਜਾਪਤੀ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਗੁਜਰਾਤ ਵਿੱਚ ਸੱਤਾਧਾਰੀ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਕਾਰਜਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦੀ ਇੱਕ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਮਿਸਾਲ ਹੈ। ਵਡੇਰਾ ਤੋਂ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਉਮੀਦਵਾਰ ਪ੍ਰਜਾਪਤੀ ਨੇ ਵਾਪਸੀ ਦੇ ਆਖਰੀ ਦਿਨ ਆਪਣਾ ਨਾਮਜ਼ਦਗੀ ਪੱਤਰ ਵਾਪਸ ਲੈ ਲਿਆ। ਥੋੜ੍ਹੀ ਦੇਰ ਬਾਅਦ ਉਸ ਨੂੰ ਭਾਜਪਾ ਨੇਤਾਵਾਂ ਨਾਲ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਆਸ਼ੀਰਵਾਦ ਲੈਂਦਿਆਂ ਤੇ ਭਾਜਪਾ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦਿਆਂ। ਜੇ ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਪਾਰਟੀ ਨਾਲ ਸੱਚੀ ਅਸਹਿਮਤੀ ਸੀ ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਟਿਕਟ ਕਿਉਂ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤੀ? ਨਾਮਜ਼ਦਗੀ ਕਾਂਗਰਸ ਵਾਪਸ ਲੈਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਝੱਟਪੱਟ ਦੂਜੀ ਪਾਰਟੀ ਵਿੱਚ ਚਲੇ ਜਾਣਾ ਛੇਤੀ ਤੇ ਸਹਿਜੇ ਹੀ ਕਿਉਂ ਹੋ ਗਿਆ?

ਅਹਿਮਦਾਬਾਦ ਵਿੱਚ ਕਈ ਕਾਂਗਰਸੀ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੇ ਕਾਂਗਰਸ ਵਾਪਸ ਲੈਣ ਲਈ ਦਬਾਅ ਅਤੇ ਜ਼ਬਰਦਸਤੀ ਦਾ ਦੇਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਹੈ। ਬੀਨਾ ਮੋਦੀ ਨੇ ਵੀਡੀਓ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ ਜਨਤਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਨਾਮਜ਼ਦਗੀ ਵਾਪਸ ਲੈਣ ਲਈ ਲੱਗਭੱਗ 30 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਦੂਜਿਆਂ ਨੇ ਧਮਕੀਆਂ ਅਤੇ ਡਰਾਉਣ-ਧਮਕਾਉਣ ਦੀ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਭਾਵੇਂ ਹਰ ਦਾਅਵਾ ਸਾਬਤ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਨਾ ਹੋਵੇ, ਇਹ ਤੱਥ ਕਿ ਉਮੀਦਵਾਰ ਜਨਤਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਜਿਹੀਆਂ ਚਿੰਤਾਵਾਂ ਉਠਾ ਰਹੇ ਹਨ, ਚੋਣਾਂ ਦੇ ਮਾਹੌਲ ਨੂੰ ਹੀ ਬਦਲ ਦਿੰਦਾ ਹੈ।

2024 ਦੀਆਂ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ 'ਚ ਸੁਰਤ ਹਲਕੇ ਵਿੱਚ ਕਾਂਗਰਸ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦੀ ਨਾਮਜ਼ਦਗੀ ਜਾਂਚ ਦੌਰਾਨ ਰੱਦ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਭਾਜਪਾ ਉਮੀਦਵਾਰ ਬਿਨਾਂ ਮੁਕਾਬਲਾ ਜੇਤੂ ਬਣ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਸ ਵੇਲੇ ਜਿਹੜੇ ਹੋਰ ਉਮੀਦਵਾਰ ਸਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਖਰੀ ਮਿਤੀ ਤੱਕ ਨਾਅ ਵਾਪਸ ਲੈ ਲਏ ਸੀ। ਭਾਰਤੀ ਸੰਸਦੀ ਚੋਣਾਂ ਵਿੱਚ ਇਹ ਇੱਕ ਦੁਰਲੱਭ ਮਾਮਲਾ ਹੈ, ਜਿੱਥੇ ਬਿਨਾਂ ਵੋਟਿੰਗ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਜਿੱਤ ਗਿਆ ਸੀ।

ਗੁਜਰਾਤ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਭੂਪੇਂਦਰ ਪਟੇਲ ਨੇ ਇੱਕ ਜਨਤਕ ਸਮਾਗਮ ਵਿੱਚ ਬੋਲਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਟੀਚਾ ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਬਣਾ ਦੇਣਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸੱਤਾਧਾਰੀ ਪਾਰਟੀ ਖਿਲਾਫ ਕੋਈ ਨਾਮਜ਼ਦਗੀ ਪੱਤਰ ਦਾਖਲ ਕਰਨ ਦੀ ਹਿੰਮਤ ਨਾ ਕਰ ਸਕੇ। ਇਹ ਬਿਆਨ ਚੋਣਾਂ ਜਿੱਤਣ ਵਾਲਾ ਘੱਟ ਅਤੇ ਚੋਣਾਂ ਲੜਨ ਦੀ ਲੋੜ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਵੱਧ ਲਗਦਾ ਹੈ। ਸਰਕਾਰੀ ਡਿਜ਼ਿਟਾਈਜ਼ ਕਰਕੇ ਲੋਕ ਤਿੰਨ ਦਹਾਕਿਆਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਸੱਤਾ ਵਿੱਚ ਚਲੀ ਆ ਰਹੀ ਭਾਜਪਾ ਖਿਲਾਫ ਗੁੱਸੇ ਵਿੱਚ ਹਨ। ਜਿੱਥੇ ਚੋਣਾਂ ਹੋਣੀਆਂ ਹਨ, ਉੱਥੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਸਵੈ-ਇੱਛਾ ਨਾਲ ਰਿਹਾਇਸ਼ੀ ਸੁਸਾਇਟੀਆਂ ਦੇ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ 'ਤੇ ਬੈਰਨ ਲਗਾਏ ਹਨ ਕਿ ਸਿਆਸੀ ਵਰਕਰ ਚੋਣ ਪ੍ਰਚਾਰ ਲਈ ਅੰਦਰ ਨਾ ਆਉਣ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਹੜ੍ਹਾਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸੰਕਟਾਂ ਸਮੇਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਦਦ ਲਈ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਜਾਰਜ ਓਰਵੈਲ ਦੀ ਮਸ਼ਹੂਰ ਰਚਨਾ 'ਐਨੀਮਲ ਫਾਰਮ' ਵਿੱਚ ਨੈਪੋਲੀਅਨ ਪਤਿਆ ਕੇ ਜਾਂ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਚੋਣ ਮੁਕਾਬਲੇ ਰਾਹੀਂ ਸੱਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ। ਇਸ ਦੀ ਥਾਂ ਉਹ ਵਿਰੋਧੀਆਂ ਨੂੰ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਲਾਂਭੇ ਕਰਕੇ ਆਪਣੀ ਅਥਾਰਟੀ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਹੱਦ ਗੁਆ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਲੋਕਤੰਤਰ ਦੇ ਬਾਹਰੀ ਢਾਂਚੇ ਜਨਤਕ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਲਈ ਬਣੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਓਰਵੈਲ ਦੀ ਚੇਤਾਵਨੀ ਇਸ ਬਾਰੇ ਹੈ ਕਿ ਕਿਵੇਂ ਸਿਸਟਮਾਂ ਨੂੰ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਤੋੜਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਜੋ ਮੁਕਾਬਲਾ ਬੇਲੋੜਾ ਹੋ ਜਾਵੇ। ਜਦੋਂ ਚੋਣਾਂ ਜ਼ਬਰਦਸਤੀ ਤੇ ਪਿੱਛੇ ਹਟਣ ਦੇ ਦਬਾਅ ਦੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦਰਮਿਆਨ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਬਿਨਾਂ ਮੁਕਾਬਲਾ ਜਿੱਤਾਂ ਪੈਦਾ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ, ਤਾਂ ਲੋਕਤੰਤਰੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਆਪਣਾ ਅਰਥ ਗੁਆਉਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੰਦੀ ਹੈ।

ਪਾਠਕ-ਸੱਥ

ਗੀਲਾਂ 'ਚ ਰੰਗੀ ਦੁਨੀਆ

ਸਮੇਂ ਦੇ ਇਸ ਪਰਿਵਰਤਨ ਸ਼ੀਲ ਗੇੜ ਵਿੱਚ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਮਿਆਂ ਵਿੱਚ ਮਨੋਰੰਜਨ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਰੰਗਾਂ ਦਾ ਬੋਲਬਾਲਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਸਮੇਂ ਲੋਕ-ਗੀਤ, ਕਿੱਸੇ-ਕਹਾਣੀਆਂ, ਮੇਲੋ-ਤਿਉਹਾਰ ਅਤੇ ਖੇਡਾਂ ਤੋਂ ਹੁੰਦੇ ਹੋਏ ਕਨਪੁਤਲੀ ਸ਼ੋਅ, ਬਾਇਬਿਕੋਪ, ਰੋਡੀਓ, ਟੈਲੀਵਿਜ਼ਨ, ਸਿਨੇਮਾ ਆਦਿ ਦੀ ਵੀ ਸਰਦਾਰੀ ਰਹੀ। ਅੱਜ ਸਮਾਰਟ ਟੇਨ ਦੀ ਸੋਸ਼ਲ ਐਪਸ 'ਚੋਂ ਨਾ ਮੁੱਕਣ ਵਾਲਾ ਅਜਿਹਾ ਸੱਧ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ, ਜਿਸ ਨੇ ਖੱਬੇ ਤੋਂ ਖੁੱਬੇ ਹੋਏ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪੀੜ੍ਹੀ ਨੂੰ ਨਸ਼ੇ ਦਾ ਅਜਿਹਾ ਡੰਗ ਮਾਰਿਆ ਕਿ ਇਸ ਦੇ ਨਸ਼ੇ 'ਚ ਅੰਨ੍ਹੀ ਹੋਈ ਜਨਤਾ ਦੇ-ਦੇ, ਤਿੰਨ-ਤਿੰਨ ਘੰਟੇ ਉਗਲਾਂ ਮਾਰਦੀ ਉੱਠਣ ਦਾ ਨਾਅ ਨਹੀਂ ਛੱਡੀ, ਭਾਵੇਂ ਕੋਈ ਕੋਲ ਬੈਠਾ ਬੰਦਾ ਮਰ ਕਿਉਂ ਨਾ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇ। ਆਪਣੇ ਆਪ 'ਚ ਇਕੱਲੇ ਬੈਠੇ ਹੱਸਦਿਆਂ ਕਿਸੇ ਪਾਗਲ ਹੋਣ ਦਾ ਜ਼ਰੂਰ ਅਹਿਸਾਸ ਕਰਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਐਨੇ ਹੱਥ ਉਗਲਾਂ ਜੇ ਆਪਣੇ ਕੰਮ ਕਾਰ 'ਚ ਮਾਰ ਲਏ ਜਾਣ ਤਾਂ ਸਾਡਾ ਦੇਸ਼ ਤਰੱਕੀ ਦੀਆਂ ਹੋਰ ਮੌਜ਼ਿਲਾਂ ਸਰ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਅਜਿਹੀ ਧਾਰਨਾ ਬਣ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਘੱਟ ਤੋਂ ਘੱਟ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਅਨੰਦ ਲੈਣ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। 25-30 ਸਿੱਕੜ ਦੀਆਂ ਬੋਲੋਲੀਆਂ ਗੀਲਾਂ ਹੀ ਉਸ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਬਣ ਗਏ ਹਨ ਤੇ ਲਾਇਬੇਰੀਆਂ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਮਹਾਨ ਲੇਖਕਾਂ ਦੇ ਮਿੱਟੀ ਨਾਲ ਭਰੇ ਨਾਵਲ, ਜੀਵਨਕਾਹੀਆਂ ਆਪਣੀ ਹੋਣੀ ਨੂੰ ਕੈਸ ਰਹੇ ਹਨ। ਟੇਪ ਰਿਕਾਰਡ ਕੈਸੇਟ ਦੀ ਗੀਲ ਮੁੱਕ ਜਾਂਦੀ, ਪਾਗੇ ਦੀ ਗੀਲ ਵੀ ਮੁੱਕ ਜਾਂਦੀ, ਪਰ ਇਸ ਨਾ ਮੁੱਕਣ ਵਾਲੀ ਗੀਲ ਨੇ ਸਾਡੇ ਸਮਾਜ ਨੂੰ ਵਿਹਲੜ ਤੇ ਨਿਕੰਮਾ ਬਣਾ ਕੇ ਜ਼ਰੂਰ ਮੁਕਾ ਦੇਣਾ ਹੈ। ਇਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਭੋਲਾ ਬਚਪਨ ਵੀ ਇਸ ਦੀ ਲਪੇਟ 'ਚ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਫਸਦਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਲੋਕ ਸਰੀਰਕ ਤੇ ਮਾਨਸਿਕ ਸਿਮਰੀਆਂ ਨਾਲ ਗੁਸ਼ਟ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ। ਔਖਾਂ, ਸਿਰ ਅਤੇ ਸਰਵਾਈਕਲ ਦੀਆਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਆਮ ਹੋ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਇੱਕਾ-ਦੁੱਕਾ ਛੱਡ ਕੇ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਗੀਲਾਂ ਗਲਤ ਧਾਰਨਾਵਾਂ, ਗਲਤ ਪ੍ਰਚਾਰ, ਗਲਤ ਮਸ਼ਹੂਰੀ ਤੇ ਮਾੜੀ ਸੇਧ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕੁਝ ਵੀ ਚੰਗਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਨਹੀਂ ਕਰ ਰਹੀਆਂ। ਇਹਨਾਂ ਗੀਲਾਂ ਜ਼ਰੀਏ ਪਹਿਲਾਂ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਵੱਖੋ-ਵੱਖਰੇ ਸੁਆਦ ਦੀਆਂ ਵਸਤਾਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਤੇ ਫਿਰ ਉਸ ਦੇ ਟੇਸਟ ਨੂੰ ਪਛਾਣ ਕੇ ਸੰਬੰਧਤ ਹੋਰ ਅਣਗਿਣਤ ਕਿਸਮ ਦਾ ਮਸਾਲਾ ਪਰੋਸਿਆ ਜਾਂਦਾ। ਕਿਸੇ ਭੱਦਰ ਪੁਰਸ਼ ਤੋਂ ਭੁੱਲ ਭੁਲੇਖੇ ਕੁਝ ਗਲਤ ਦੇਖ ਲਿਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਮੁੜ ਕੇ ਅਜਿਹੇ ਕੱਟੇਟੇ ਤੇ ਖਰਿੜਾ ਛੁਡਾਉਣਾ ਔਖਾ ਹੋ ਜਾਂਦਾ। ਸਾਨੂੰ ਆਪਣੇ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਚੰਗੇ ਭਵਿੱਖ ਲਈ ਅਜਿਹੀਆਂ ਮਾੜੀਆਂ ਪੇਸ਼ਟਾਂ ਤੋਂ ਦੂਰੀ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਵਧੀਆ ਸੇਧਵਰਧ ਲਿਖਤਾਂ, ਪੇਸ਼ਟਾਂ ਪੜ੍ਹਨ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦੇਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਹਰ ਚੀਜ਼ ਕਿਸੇ ਹੱਦ ਤੱਕ ਹੀ ਸ਼ੋਭਦੀ ਹੈ।

ਮੱਧ ਪੂਰਬ ਏਸ਼ੀਆ 'ਚ ਚੀਨ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ

2008 ਦੇ ਵਿਸ਼ਵ ਸੰਕਟ ਨੇ ਅਮਰੀਕੀ ਆਰਥਿਕਤਾ ਨੂੰ ਖ਼ੱਜੜ ਕੇ ਰੱਖ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿਸ਼ਵ ਆਰਥਿਕ ਸੰਕਟ ਦੌਰਾਨ ਚੀਨ ਨੇ ਦੁਨੀਆ ਦੇ ਵਿਸ਼ਵ ਆਰਥਿਕ ਮੰਚ 'ਤੇ ਇਕ ਲੰਮੀ ਛਲਾਂਗ ਲਾਈ ਸੀ, ਪਰ ਮੌਜੂਦਾ ਮੱਧ ਪੂਰਬ ਜੰਗ ਦੌਰਾਨ ਚੀਨ ਵੱਲੋਂ ਆਪਣੇ ਹਿੱਤਾਂ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਵਿਸ਼ਵ ਅੰਦਰ ਸ਼ਾਂਤੀ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣ ਦਾ ਪੱਤੜਾ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਚੀਨ ਇਸ ਸਮੇਂ ਦੁਨੀਆ ਦਾ ਆਰਥਿਕ-ਫੌਜੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦੂਜਾ ਵੱਡਾ ਸਾਮਰਾਜੀ ਦੇਸ਼ ਬਣ ਗਿਆ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਵੱਡੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀਆਂ ਅਰਥ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਦਾ ਤੁਲਨਾਤਮਕ ਅਧਿਐਨ ਕਰਕੇ ਦੇਖਦੇ ਹਾਂ ਤਾਂ ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਜ ਅਮਰੀਕਾ ਇਸ ਸਮੇਂ ਵਿਸ਼ਵ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ ਦੇਸ਼ ਬਣਿਆ ਚੱਲਿਆ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਮੁਦਰਾ ਕੋਸ਼ 2024 ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਅਨੁਸਾਰ ਅਮਰੀਕਾ \$32.38 ਟ੍ਰਿਲੀਅਨ ਡਾਲਰ ਦੀ ਆਰਥਿਕਤਾ ਨਾਲ ਉਹ ਦੁਨੀਆ ਦਾ ਪਹਿਲੇ ਨੰਬਰ ਦਾ ਦੇਸ਼ ਹੈ ਅਤੇ ਚੀਨ ਦੀ ਆਰਥਿਕਤਾ \$20.85 ਟ੍ਰਿਲੀਅਨ ਡਾਲਰ ਨਾਲ ਉਹ ਦੂਜੇ ਨੰਬਰ 'ਤੇ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਰਮਨੀ \$ 5.45 ਟ੍ਰਿਲੀਅਨ, ਜਾਪਾਨ \$4.38 ਟ੍ਰਿਲੀਅਨ ਅਤੇ ਯੂਨਾਈਟਿਡ ਕਿੰਗਡਮ \$ 4.36 ਟ੍ਰਿਲੀਅਨ ਡਾਲਰ ਦੀ ਕੁੱਲ ਘਰੇਲੂ ਪੈਦਾਵਾਰ ਦੀ ਤਰਤੀਬਵਾਰ ਤੀਜੇ, ਚੌਥੇ ਅਤੇ ਪੰਜਵੇਂ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਆਉਂਦੇ ਹਨ। ਭਾਰਤ ਜਿਸ ਨੂੰ ਮੈਦੀ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਜਲਦੀ ਦੁਨੀਆ ਦੀ ਤੀਜੀ ਵੱਡੀ ਆਰਥਿਕ ਸ਼ਕਤੀ ਬਣਨ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਸਨ, ਹੁਣ ਤਾਜ਼ਾ ਅੰਕੜਿਆਂ ਮੁਤਾਬਕ ਉਹ ਇਸ ਸੂਚੀ ਵਿਚ 6ਵੇਂ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਗਿਆ ਹੈ।

ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਘਰੇਲੂ ਖਰੀਦ ਸ਼ਕਤੀ (ਪੀ ਪੀ ਪੀ) ਦੇ ਪੈਮਾਨੇ ਮੁਤਾਬਕ ਪਹਿਲੇ ਪੰਜ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਅਰਥ ਵਿਵਸਥਾ ਦੀ ਪੁਜ਼ੀਸ਼ਨ ਵਿਚ ਚੀਨ \$38.19 ਟ੍ਰਿਲੀਅਨ ਡਾਲਰ ਨਾਲ ਪਹਿਲੇ ਨੰਬਰ 'ਤੇ ਹੈ, ਅਮਰੀਕਾ \$29.18 ਟ੍ਰਿਲੀਅਨ ਡਾਲਰ ਨਾਲ ਦੂਜੇ, ਭਾਰਤ \$16.19 ਟ੍ਰਿਲੀਅਨ ਡਾਲਰ ਨਾਲ ਤੀਜੇ, ਰੂਸ 6.92 ਟ੍ਰਿਲੀਅਨ ਡਾਲਰ ਨਾਲ ਚੌਥੇ ਅਤੇ ਜਾਪਾਨ \$ 6.41 ਟ੍ਰਿਲੀਅਨ ਡਾਲਰ ਪਿੱਛੇ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਹੈ। ਦਰਅਸਲ ਕਿਸੇ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਅਰਥ ਵਿਵਸਥਾ ਦੀ ਅਸਲੀ ਆਰਥਿਕ ਸਮਰੱਥਾ ਸਮਝਣ ਲਈ ਪੀ ਪੀ ਪੀ ਪੈਮਾਨਾ ਵੱਧ ਵਿਗਿਆਨਕ ਅਤੇ ਉਪਯੋਗੀ ਗਿਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਮੌਜੂਦਾ ਵਿਸ਼ਵ ਪਹਿਲੇ ਅੰਦਰ ਦੁਨੀਆ ਅੰਕੜਾ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਉਪਰ ਅਮਰੀਕਾ ਅਤੇ ਪੱਛਮੀ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਸਰਦਾਰੀ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਅਮਰੀਕਾ ਦੀ ਅੰਕੜਾ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦੀ ਪ੍ਰਮੁੱਖਤਾ ਕਾਰਨ ਤੁਲਨਾਤਮਕ ਅਧਿਐਨ ਨੌਜੀਨਾਲ ਮੁਦਰਾ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਹੁਣ ਚੀਨ ਦੀ ਅਰਾਵਾਈ ਵਿਚ ਬਰਿਕਸ ਗਰੁੱਪ ਵੱਲੋਂ ਮੁਦਰਾ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਨੂੰ ਡਾਲਰ ਦੀ ਬਜਾਏ ਡਿਜੀਟਲ ਢੰਗ ਨਾਲ ਅੰਗਣ ਦੀਆਂ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਚੱਲ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਮੌਜੂਦਾ ਵਿਸ਼ਵ ਆਰਥਿਕ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦੇ ਸਮੇਂ ਨੂੰ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਦੇਰ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ 2007-08 ਦੀ ਆਰਥਿਕ ਮੰਦੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਮਰੀਕਾ ਦੀ ਅਰਥ ਵਿਵਸਥਾ ਨੂੰ ਦੁਨੀਆ ਅੰਦਰ ਖੋਰਾ ਲੱਗ

ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਚੀਨ ਦਾ ਅਰਥਚਾਰਾ ਉਠਾਣ ਵਿਚ ਹੈ। ਦੁਨੀਆ ਦੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਦੇਸ਼ ਡਾਲਰ ਦੀ ਸਰਦਾਰੀ ਤੋਂ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਅਜੇ ਵੀ ਡਾਲਰ ਨੂੰ ਹੀ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਮੁਦਰਾ ਪ੍ਰਵਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਹਨ, ਪਰ ਅਮਰੀਕਾ ਡਾਲਰ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਨੂੰ ਇਕ ਰਣਨੀਤਕ ਹਥਿਆਰ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਰਤ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਜੇ ਬਰਿਕਸ ਗਰੁੱਪ ਦੀਆਂ ਡਾਲਰ ਦੀ ਥਾਂ ਡਿਜੀਟਲ ਕਰੰਸੀ ਬਣਾਉਣ ਦੀਆਂ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਸਫਲ ਹੋ ਜਾਂਦੀਆਂ ਤਾਂ 1945 ਦੀ ਅਮਰੀਕਾ ਦੀ ਸਰਦਾਰੀ ਹੋਣ ਸਿਰਜੀ ਵਿਸ਼ਵ ਆਰਥਿਕ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦੀ ਥਾਂ ਨਵੀਂ ਵਿਸ਼ਵ ਆਰਥਿਕ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਲੈ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਬਰਤਾਨੀਆ ਵਾਂਗ ਅਮਰੀਕਾ ਦਾ ਸਿਤਾਰਾ ਵੀ ਗਰਦਸ਼ ਵਿਚ ਫਲ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਇਸ ਵੇਲੇ ਦੁਨੀਆ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਦੇਖਦੇ ਹਾਂ ਤਾਂ ਫੌਜੀ ਖਰਚ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਅਮਰੀਕਾ ਦੁਨੀਆ ਦੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਵਿਚ ਪਹਿਲੇ ਨੰਬਰ 'ਤੇ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾਰਵੇ ਦੀ ਏਨੇਜੀ ਸਿਪਰੀ, ਜੋ ਹਰ ਸਾਲ ਦੁਨੀਆ ਦੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਫੌਜੀ ਖਰਚੇ ਦੀ ਸੂਚੀ ਤਿਆਰ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਇਸ ਵਿਚ ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਜ ਅਮਰੀਕਾ ਦਾ ਫੌਜੀ ਬਜਟ 997 ਅਰਬ ਡਾਲਰ ਨਾਲ ਪਹਿਲੇ ਨੰਬਰ 'ਤੇ ਹੈ, ਚੀਨ ਦਾ 314 ਅਰਬ ਡਾਲਰ ਨਾਲ ਦੂਜੇ ਨੰਬਰ 'ਤੇ ਹੈ , ਰੂਸ 149 ਅਰਬ ਡਾਲਰ ਨਾਲ ਤੀਜੇ ਨੰਬਰ'ਤੇ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਰਮਨੀ 88.5 ਅਰਬ ਡਾਲਰ ਨਾਲ ਚੌਥੇ, ਭਾਰਤ 86.5 ਅਰਬ ਡਾਲਰ ਨਾਲ 5ਵੇਂ , ਯੂ ਕੇ 81.8 ਨਾਲ ਛੇਵੇਂ, ਸਾਉਦੀ ਅਰਬ 80.3 ਨਾਲ 7ਵੇਂ ਅਤੇ ਫਰਾਂਸ 64.7 ਨਾਲ ਅੱਠਵੇਂ ਅਤੇ ਜਾਪਾਨ 55.3 ਨਾਲ ਨੌਵੇਂ ਸਥਾਨ'ਤੇ ਹੈ। ਇਸੇ ਵੇਲੇ ਅਮਰੀਕਾ ਦੁਨੀਆ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਕਰਜ਼ਾਈ ਦੇਸ਼ ਬਣ ਚੁੱਕਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਸਿਰ 39 ਟ੍ਰਿਲੀਅਨ ਡਾਲਰ ਤੋਂ ਵੱਧ ਕਰਾ ਕਰਜ਼ਾ ਹੈ, ਜੋ ਇਸ ਦੀ ਕੁੱਲ ਘਰੇਲੂ ਪੈਦਾਵਾਰ ਨਾਲੋਂ ਵੀ ਵੱਧ ਹੈ। ਅਮਰੀਕਾ ਨੇ ਸੋਵੀਅਤ ਯੂਨੀਅਨ, ਸਮਾਜਵਾਦੀ ਚੀਨ ਅਤੇ ਸਮਾਜਵਾਦੀ ਕੈਂਪ ਦੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਘੇਰਨ ਲਈ ਯੂਰਪੀ ਯੂਨੀਅਨ ਅਤੇ ਜਾਪਾਨ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਨਾਟੋ ਗਰੁੱਪ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਯੂਰਪੀ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਦੂਜੀ ਜੰਗ ਵਿਚ ਖੋਬੇ ਜਾਣ ਕਰਕੇ ਨਾਟੋ ਦਾ ਜ਼ਿਆਦਾ ਖਰਚਾ ਅਮਰੀਕਾ ਕਰਦਾ ਸੀ, ਪਰ ਹੁਣ ਇਸ ਪਾਸੇ ਅਮਰੀਕਾ ਆਰਥਕ ਸੰਕਟ ਵਿਚ ਫਸਦਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਕਰਜ਼ੇ ਦੇ ਸੰਕਟ ਵਿਚ ਫਸਣ ਕਰਕੇ ਅਮਰੀਕਾ ਕੁੜਿੱਕੀ ਵਿਚ ਫਸ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਸੰਕਟ ਨੂੰ ਕਾਬੂ ਕਰਨ ਲਈ ਅਮਰੀਕਾ ਆਪਣੇ ਖਰਚ ਘਟਾਉਣ ਲਈ ਇਕ ਪਾਸੇ ਨਾਟੋ ਦੇਸ਼ਾਂ 'ਤੇ ਆਪ-ਆਪਣੇ ਫੌਜੀ ਬਜਟ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਦਬਾਅ ਪਾਉਂਦਾ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਇਹ ਦੁਨੀਆ ਭਰ ਦੇ ਮੁਲਕਾਂ ਉੱਤੇ ਆਪਣੇ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਮਾਲ ਦੇ ਆਯਾਤ 'ਤੇ ਟੈਰਿਫ ਵਧਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਨਾਲ ਅਮਰੀਕਾ ਸਮੇਤ ਸਾਰੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਅੰਦਰ ਮਹਿੰਗਾਈ ਵਧ ਰਹੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ, ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ਾਲ ਲੋਕਾਈ ਅੰਦਰ ਬੈਚੈਨੀ ਵਧ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਬੈਚੈਨੀ ਕਾਰਨ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ

ਦੇਸ਼ਾਂ ਅੰਦਰ ਨੌਜਵਾਨ ਜ਼ੈੱਨ-ਜੀ ਐਂਦੇਲਨ ਚਲਾ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਗਪਗ 70 ਦੇਸ਼ਾਂ ਅੰਦਰ ਜ਼ੈੱਨ-ਜੀ ਐਂਦੇਲਨ ਚਲਾਏ ਹਨ। ਹੁਣੇ-ਹੁਣੇ ਹੀ ਹੰਗਰੀ ਦੇ ਮਹਿੰਗਾਈ ਤੋਂ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਉਥੋਂ ਤਾਨਸ਼ਾਹ ਵਿਕਰਣ ਫਾਡੋਸ ਦਾ ਪਿਛਲੇ ਕਈ ਦਹਾਕਿਆਂ ਤੋਂ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ, ਜੋ ਭਾਰਤ ਦੀ ਮੌਦੀ ਸਰਕਾਰ ਵਾਂਗ ਮੌਜੂਦਾ, ਨਿਆਂਪਾਲਿਕਾ, ਕਾਰਜਪਾਲਿਕਾ, ਵਿਧਾਨਪਾਲਿਕਾ ਅਤੇ ਹੋਰ ਰਾਜਤੰਤਰ ਤੋਂ ਕਾਬਜ਼ ਤਾਨਸ਼ਾਹੀ ਜ਼ਮਾਈ ਬੈਠੇ ਤਾਨਸ਼ਾਹ ਫਾਡੋਸ ਨੂੰ ਗੱਦੀਓਂ ਲਾਹ ਦਿਤਾ ਹੈ।

ਉਪਰ ਅਮਰੀਕੀ ਡਾਲਰ ਦੀ ਚੰਗੀ ਮਿਲ ਰਹੀ ਚੁਣੌਤੀ ਨੂੰ ਨਜ਼ਿੱਠਣ ਲਈ ਅਮਰੀਕਾ ਨੇ ਦੁਨੀਆ ਦੇ ਕੱਚੇ ਤੇਲ ਦੇ ਭੰਡਾਰਾਂ ਉਪਰ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰਨ ਲਈ ਪਹਿਲਾਂ ਵੈਨੇਜ਼ੁਏਲਾ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਮਾਦੁਰੋ ਨੂੰ ਅਗਵਾ ਕਰਕੇ ਉਥੋਂ ਦੀ ਸੱਤਾ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰਕੇ ਤੇਲ ਭੰਡਾਰਾਂ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰ ਲਿਆ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਉਸ ਨੇ ਮੈਕਸੀਕੋ, ਪਾਨਾਮਾ, ਗਰੀਨਲੈਂਡ, ਕੈਨੇਡਾ, ਕਿਊਬਾ ਆਦਿ ਦੇਸ਼ਾਂ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰਨ ਦੀਆਂ ਯਕੀਨਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਈਰਾਨ ਦੇ ਤੇਲ ਉੱਪਰ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰਨ ਅਤੇ ਨਿਜ਼ਾਮ ਬਦਲਣ ਲਈ ਇਕੀਵੀਂ ਸ਼ਬਾਬਤ ਦੇ ਵਿਗਿਆਨਕ ਅਤੇ ਡਿਜੀਟਲੀ ਜਾਗਰੂਕ ਵਿਸ਼ਵ ਅੰਦਰ ਵਿਸ਼ਵ ਦੇ ਸਥਾਪਤ ਕਾਰਿਏ ਕਾਨੂੰਨ ਉਲੰਘ ਕੇ ਈਰਾਨ ਉੱਤੇ ਪਾਕੜ ਹਮਲਾ ਬੋਲ ਕੇ ਉਸ ਨੇ ਹਿਟਲਰਜ਼ਾਹੀ ਦੇ ਸਾਰੇ ਪ੍ਰਭਾਵੇਂ ਰਿਕਾਰਡ ਤੋੜ ਦਿੱਤੇ ਹਨ। ਉਪਰ ਚੀਨ ਅਮਰੀਕਾ ਲਈ ਇਕ ਵੱਡੀ ਚੁਣੌਤੀ ਪੇਸ਼ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਪਰ ਚੀਨ ਅਮਰੀਕਾ ਲਈ ਇਸ ਸਮੇਂ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਆਰਥਿਕ ਅਤੇ ਫੌਜੀ ਚੁਣੌਤੀ ਸ਼ਾਕਰ ਅੰਦਰ ਤਾਈਵਾਨ 'ਤੇ ਲਗਾਤਾਰ ਸ਼ਿਕੰਜਾ ਕੱਸਣ ਦੀਆਂ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਨੇ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਸਾਮਰਾਜੀ ਪਸਾਰੇ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਦੀ ਸਿਰਦਰਦੀ ਲਗਾਤਾਰ ਵਧਾਈ ਹੋਈ ਹੈ। ਚੀਨ ਨੇ ਸਾਰੇ ਅਫ਼ਰੀਕਨ ਮਹਾਂਦੀਪ ਅੰਦਰ ਆਪਣੇ ਪੈਰ ਪਸਾਰ ਲਏ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸ ਨੇ ਦੱਖਣੀ ਅਮਰੀਕਾ ਅਤੇ ਅਸਟਰਲੀਆ ਮਹਾਂਦੀਪ ਅੰਦਰ ਆਪਣਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਵਧਾ ਲਿਆ ਹੈ।

ਉਪਰ ਚੀਨ ਨੇ ਦੁਨੀਆ ਦੇ 90 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਦੁਰਲੱਭ ਤੱਤਾਂ ਉੱਤੇ ਯੋਜਨਾਬੱਧ ਢੰਗ ਨਾਲ ਏਕਾਅਧਿਕਾਰ ਸਮਰਥਨ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਚੀਨ ਨੇ ਭਾਰੀ ਸਬਸਿਡੀਆਂ, ਸਸਤੀ ਮਜ਼ਦੂਰੀ ਅਤੇ ਵਾਤਾਵਰਣ ਨਿਯਮਾਂ ਵਿਚ ਦਿੱਲ ਦੇ ਕੇ ਇਹ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੁਰਲੱਭ ਤੱਤਾਂ 'ਤੇ ਅਧਿਕਾਰ ਜਮਾ ਕੇ ਅਮਰੀਕਾ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵਿਕਸਤ ਸਾਮਰਾਜੀ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਚਿੰਤਾ ਵਧਾ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਚੀਨ ਕੱਚੇ ਤੇਲ ਤੱਤਾਂ ਦੇ ਨਾ ਕੇਵਲ ਭੰਡਾਰ ਹਨ, ਸਗੋਂ ਗੈਰਵਾਇਨਿੰਗ ਅਤੇ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਵਿਚ ਪਰਬੰਨਤਾ ਹਾਸਲ ਕਰਕੇ ਇਸ ਨੇ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ 90 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਤੋਂ ਵੱਧ ਧਰਤੀ ਦੇ ਦੁਰਲੱਭ ਤੱਤਾਂ 'ਤੇ ਵਿਸ਼ਵਵਿਆਪੀ ਹਿੱਸੇਦਾਰੀ ਦੀ ਸਪਲਾਈ 'ਤੇ ਕੰਟਰੋਲ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਏਕਾਧਿਕਾਰ ਦੇ ਮੁੱਖ ਕਾਰਨਾਂ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਪਹਿਲ ਪ੍ਰਿਥਮੇ ਨਿਵੇਸ਼ ਉੱਤੇ ਰਾਜਕੀ ਯੋਜਨਾਬੰਦੀ ਦਾ ਵੱਡਾ

ਰੋਲ ਹੈ। ਚੀਨ ਨੇ 1980ਵਿਆਂ ਦੇ ਦਹਾਕੇ ਵਿਚ ਦੁਰਲੱਭ ਤੱਤਾਂ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਨੂੰ ਅਗਾਊਂ ਭਾਪ ਕੇ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਯੁੱਧਨੀਤਕ ਮਹੱਤਤਾ ਨੂੰ ਸਮਝ ਕੇ ਮਾਨਤਾ ਦਿੱਤੀ। ਚੀਨੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਤਕਨੀਕ ਵਿਕਸਤ ਕਰਨ ਅਤੇ ਖੋਜ ਮਾਈਨਿੰਗ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਚੁੰਬਕ ਬਣਾਉਣ ਤੱਕ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਕੰਟਰੋਲ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਚੀਨ ਨੇ ਦੁਰਲੱਭ ਤੱਤਾਂ ਦੇ ਕੱਚੇ ਮਾਲ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਕੀਮਤਾਂ 'ਤੇ ਵੇਚ ਕੇ ਆਪਣੇ ਮਕਾਬਲੇਬਾਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਬਾਜ਼ਾਰ ਵਿਚੋਂ ਬਾਹਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਚੀਨ ਨੇ ਵਤਾਵਰਣ ਨਿਯਮਾਂ ਵਿਚ ਦਿੱਲ ਦੇਣ ਨਾਲ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਲਾਗਤਾਂ ਘੱਟ ਰੱਖਣ ਵਿਚ ਸਹਾਇਤਾ ਕੀਤੀ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਚੀਨ ਅੰਦਰ ਦੁਰਲੱਭ ਤੱਤਾਂ ਦੀ ਲਾਗਤ ਘਟ ਗਈ। ਇਸ ਨੇ ਸਨਅਤੀ ਇਕਾਈਆਂ ਦੇ ਏਕੀਕਰਨ ਅਤੇ ਨਿਰਧਾਰ ਕੰਟਰੋਲ ਕਰਨ ਰਾਹੀਂ ਛੋਟੀਆਂ ਕੰਪਨੀਆਂ ਨੂੰ ਮਿਲਾ ਕੇ 6 ਵੱਡੇ ਰਾਜਕੀ ਮਾਲਕੀ ਵਾਲੇ ਉਦਮਾਂ ਵਿਚ ਤਬਦੀਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।

ਚੀਨੀ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਚੀਨ ਇਕ ਸਮਾਜਵਾਦੀ ਦੇਸ਼ ਹੋਣ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀਆਂ ਚੀਨੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਈਆਂ ਦੇ ਵਿਲੱਖਣ ਹੋਣ ਦੇ ਦਾਅਵਿਆਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਇਹ ਇਕ ਪ੍ਰੰਜੀਵਾਦੀ ਦੇਸ਼ ਹੈ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਮੱਧ ਪੂਰਬ ਏਸ਼ੀਆ ਜੰਗ ਵਿਚ ਇਸ ਦਾ ਰੋਲ ਮਜ਼ਦੂਰ ਜਮਾਤ ਜਾਂ ਸਮਾਜਵਾਦ ਦੇ ਹਿੱਤਾਂ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਣ ਵਾਲਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਸਗੋਂ ਇਸ ਦੇ ਹਿੱਤ ਚੀਨ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰੰਜੀਵਾਦੀ ਹਾਕਮ ਜਮਾਤਾਂ ਦੇ ਹਿੱਤਾਂ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਣ ਵਿਚ ਹਨ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਚੀਨ ਦਾ ਈਰਾਨ-ਅਮਰੀਕਾ ਜੰਗ ਵਿਚ ਮੁੱਖ ਰੋਲ ਚੀਨ ਦੀਆਂ ਹਾਕਮ ਜਮਾਤਾਂ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰੰਜੀਵਾਦੀ ਲਾਲਸਾਵਾਂ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਣ ਵਾਲਾ ਹੈ, ਨਾ ਕਿ ਸਮਾਜਵਾਦ ਅਤੇ ਮਜ਼ਦੂਰ ਜਮਾਤ ਦੇ ਹਿੱਤਾਂ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਣ ਵਾਲਾ ਹੈ। ਚੀਨ ਈਰਾਨ ਤੋਂ ਸਸਤਾ ਤੇਲ ਲੈਣ, ਆਪਣੀ ਊਰਜਾ ਸੁਰੱਖਿਆ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਅਤੇ ਅਮਰੀਕੀ ਦਬਦਬੇ ਨੂੰ ਘਟਾਉਣ ਲਈ ਇਸ ਟਰਕਾਅ ਵਿਚ ਈਰਾਨ ਨਾ ਸਮਰਥਨ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਚੀਨ-ਈਰਾਨ 26 ਸਾਲਾ ਸਹਿਯੋਗ ਸੰਧੀ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਚੀਨ ਦਾ ਜੰਗ ਵਿਚ ਮੁੱਖ ਲਗਾਅ ਆਪਣੇ ਆਰਥਿਕ ਸਵਾਰਥ ਵਿੱਚ ਪਿਆ ਹੈ। ਚੀਨ ਈਰਾਨ ਦੇ ਤੇਲ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਖਰੀਦਦਾਰ ਹੈ ਅਤੇ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਇਰਾਨ ਉੱਪਰ ਦਬਦਬਾ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਚੀਨ ਈਰਾਨ ਲਈ ਆਰਥਿਕ ਜੀਵਨ ਰੇਖਾ ਬਣਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। 2025 ਵਿਚ ਚੀਨ ਨੇ ਈਰਾਨ ਦੇ ਤੇਲ ਦੀ 80 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਤੋਂ ਵੱਧ ਦੀ ਖਰੀਦ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਚੀਨ ਦੇ ਈਰਾਨ ਨਾਲ ਰਣਨੀਤਕ ਹਿੱਤ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵੀ ਜੁੜੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਚੀਨ ਈਰਾਨ ਨੂੰ ਮੁਸੀਬਤ ਵਿਚ ਇਕ 'ਦੋਸਤ' ਦੇ ਨਾਂਅ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਰਤਦਾ ਹੈ।

ਖਾਸ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਵਾਲੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਲਈ ਸਹਾਇਕ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਣਾਲੀ

ਅੱਜ ਦੇ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖਿਆ ਸਿਰਫ ਕਿਤਾਬਾਂ ਤੱਕ ਸੀਮਿਤ ਨਹੀਂ ਰਹੀ, ਬਲਕਿ ਹਰ ਖੱਬੇ ਦੀਆਂ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਲੋੜਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਅਤੇ ਉਸ ਮੁਤਾਬਕ ਸਹਾਇਤਾ ਦੇਣ ਵੱਲ ਵਧ ਰਹੀ ਹੈ। ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਹ ਬੱਚੇ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਿੱਖਣ ਸੌ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਜੁੜੀਆਂ ਮੁਸ਼ਕਲਾਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ, ਉਹਨਾਂ ਲਈ ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਸਹੀ ਸਹਾਇਤਾ ਬਹੁਤ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ। ਅਧਿਐਨ ਦੌਰੇ ਹਨ ਕਿ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਸਿੱਖਣ ਦੀਆਂ ਇੱਕਤਾਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ, ਉਹ ਵੀ ਹੋਰ ਬੱਚਿਆਂ ਵਾਂਗ ਹੀ ਸਮਝਦੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਜੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਢੰਗ ਦੀ ਰਹਿਨੁਮਾਈ ਅਤੇ ਸਹਾਇਤਾ ਮਿਲੇ, ਤਾਂ ਉਹ ਵੀ ਉੱਚੀ ਸਫਲਤਾ ਹਾਸਲ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਪਹਿਚਾਣ ਅਤੇ ਇਲਾਜ ਬਹੁਤ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਬਣਾਏ ਕਾਨੂੰਨ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਹੱਕਾਂ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਮੁਫ਼ਤ ਅਤੇ ਉਚਿਤ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇਣ ਦੀ ਗਾਰੰਟੀ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਦੇ ਤਹਿਤ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਸਿੱਖਿਆ ਯੋਜਨਾ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਹਰ ਬੱਚੇ ਦੀ ਲੋੜ ਅਨੁਸਾਰ ਯੋਜਨਾ ਬਣਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਸਪੀਚ ਥੈਰੇਪੀ, ਸਾਊਪੋਸ਼ਨਲ ਥੈਰੇਪੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸਹਾਇਕ ਸੇਵਾਵਾਂ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਹਰ ਬੱਚਾ ਆਈ ਈ ਪੀ ਲਈ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਕੁਝ ਬੱਚਿਆਂ ਲਈ 504 ਯੋਜਨਾ ਵਰਤੀ

ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਵਾਧੂ ਸਹੂਲਤਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਵਧੇਰੇ ਸਮੇਂ ਦੇ ਬੁੱਕ, ਕੰਮ ਵਿੱਚ ਲਚਕ ਅਤੇ ਫਿਜ਼ਟ ਟੂਲ ਵਰਤਣ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ। ਇਹ ਸਭ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਿੱਖਣ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਨੂੰ ਸੁਧਾਰਨ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਖੋਜ ਇਹ ਵੀ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਏ ਡੀ ਐੱਚ ਡੀ ਡਿਸਲੈਕਸ਼ੀਆ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸਿੱਖਣ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਤ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਦਿਮਾਗ ਦੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਜੁੜੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇ ਤਰੀਕੇ ਵੀ ਵਿਗਿਆਨਕ ਸਰੂਪ 'ਤੇ ਆਧਾਰ ਤੋਂ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ।ਆਧੁਨਿਕ ਸਕੂਲਾਂ ਵਿੱਚ ਟੈਕਨੋਲੋਜੀ ਦਾ ਵੀ ਵੱਡਾ ਯੋਗਦਾਨ ਹੈ—ਜਿਵੇਂ ਆਡੀਓਕਸ, ਟਾਕਿੰਗ ਕੈਲਕੁਲੇਟਰ ਅਤੇ ਡਿਜੀਟਲ ਵਰਕਸ਼ੀਟਸ, ਜੋ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਸਿੱਖਣ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਆਸਾਨ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹਨ।ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਨਤੀਜੇ ਉਹਨਾਂ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮਾਂ ਤੋਂ ਮਿਲਦੇ ਹਨ, ਜਿੱਥੇ ਅਧਿਐਨ, ਮਾਪੇ ਅਤੇ ਮਾਰਗ ਦਿਖਾਓ ਮਿਲ ਕੇ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਹਰ ਬੱਚਾ ਵੱਖਰਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਉਸ ਦੇ ਲਈ ਸਿੱਖਣ ਦਾ ਤਰੀਕਾ ਵੀ ਵੱਖਰਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਆਟੀਜ਼ਮ ਅਤੇ ਏ ਡੀ ਐੱਚ ਡੀ ਵਾਲੇ ਬੱਚਿਆਂ ਲਈ

ਡਾ. ਪਾਰਦੀਪ ਨਾਂਗਲੂ

ਪ੍ਰਯੋਗਿਕ ਰਹਿਨੁਮਾਈ: ਆਧੁਨਿਕ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਆਟੀਜ਼ਮ ਅਤੇ ਏ ਡੀ ਐੱਚ ਡੀ ਵਰਗੀਆਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਬਾਰੇ ਸਮਝ ਕਾਫੀ ਵਧੀ ਹੈ। ਇਹ ਬੱਚੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਘੱਟ ਸਮਰੱਥਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ, ਸਿਰਫ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਸੋਚਣ, ਸਮਝਣ ਅਤੇ ਪ੍ਰਤੀਕਿਰਿਆ ਦੇਣ ਦਾ ਢੰਗ ਵੱਖਰਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਸਾਨੂੰ ਆਪਣੇ ਤਰੀਕੇ ਬਦਲਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। 1. ਰੁਟੀਨ ਅਤੇ ਢਾਂਚਾ ਬਣਾਓ: ਇਸ ਬੱਚੇ ਨਿਯਮਿਤਤਾ ਨਾਲ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸੁੱਖ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਦਾ ਇਕ ਸਧਾਰਨ ਅਤੇ ਸਥਿਰ ਰੁਟੀਨ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਆ

